

cognitive activity of students in physics on the basis of level problems of the standard character when using computers.]. Kyiv.

8. Ladyvir, S. O. (1996). *Piznaval'nyy rozvytok: poshuk efektyvnykh shlyakhiv*. [Cognitive development: finding effective ways]. Kyiv.

9. Leshchuk, S. O. (2004). *Deyaki psykholoho-pedahohichni aspekty aktyvizatsiyi navchal'no-piznaval'noyi diyal'nosti starshoklasnykiv*. [Some psychological and pedagogical aspects of activation of educational and cognitive activity of high school students]. Kyiv.

10. Lisina, M. I. (2012). *Razvitiye poznavatel'noy aktivnosti detey v khode obshcheniya so vzroslymi i sverstnikami*. [Development of cognitive activity of children in the course of communication with adults and peers]. Moscow.

11. Lozova, V. I. (2000). *Tsilisnyy pidkhd do formuvannya piznaval'noyi aktyvnosti shkolyariv*. [A holistic approach to the formation of cognitive activity of students]. Kharkiv.

12. *Slovar' psykhologa-praktika*. (2001). [Dictionary of the psychologist-practitioner]. Minsk.

13. *Slovar' spravochnik po pedagogike*. (2004). [Dictionary of pedagogy reference]. Moscow.

14. Sysoyeva, S. (2008). *Rol' osvity v suchasnomu sviti*. [The role of education in the modern world]. Kyiv.

15. Tyumaseva., Z. I. (2015). *Slovar'-spravochnik sovremennogo obshchego obrazovaniya: akmeologicheskiye, valeologicheskiye i ekologicheskiye tayny*. [Dictionary dictionary of modern general

education: acmeological, valeological and environmental secrets]. Spb.

16. Khomenko, T. V. (2008). *Piznaval'na aktyvnist' studentiv: dosvid definityvno-komponentnoho analizu*. [Cognitive activity of students: experience of definitive-component analysis]. Cherkassy.

17. Shamova, T. I. (1987). *Aktivizatsiya ucheniya shkol'nikov*. [Activization of the teachings of schoolchildren]. Moscow.

18. Shchukina, G. I. (1971). *Problema poznavatel'nogo interesa v pedagogike*. [The problem of cognitive interest in pedagogy]. Moscow.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ДЕМИДОВА Марина Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри музично-інструментальної підготовки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Наукові інтереси: удосконалення фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

DEMIDOVA Marina Grigorivna – PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), associate professor, the head of the Department of Music and Instrumental Training, South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky.

Circle of scientific interests: the improvement of special training of future music teachers.

Стаття надійшла до редакції 13.08.2019 р.

УДК 378 (410)

DOI: 10.36550/2415-7988.2019.182.15

ІВАНОВА Вікторія Вікторівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти Мукачівського державного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3954-9407>
e-mail: vika-ivanova@ukr.net

РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У Великій Британії, на відміну від інших європейських держав, управління освітою здійснюється з великою долею автономності у кожному адміністративно-територіальному окрузі Англії, Уельсі, Шотландії, Північній Ірландії. Це пов'язано з історичними особливостями країни і відбиває характер встановленого адміністративного поділу. Центрального органу управління освітою не існує. В Англії усі освітні процеси контролює створене у 1944 р. Міністерство (департамент) освіти і науки, яке у 2002 р. трансформовано у Міністерство освіти і кваліфікації. Поряд з цим, в Уельсі всі навчальні заклади, крім університетів, підпорядковані управлінню освіти Уельсу. У Шотландії управління

освітою знаходиться під керівництвом шотландського департаменту освіти, а у Північній Ірландії усі питання щодо освіти вирішуються департаментом освіти Північної Ірландії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Корпоративні дослідження з педагогічної освіти проводили вітчизняні та зарубіжні вчені: М. Гагарін, А. Пискунов, Л. Пуховська, С. Сисоева, А. Соколова, В. Третько, вони розкрили основні тенденції розвитку педагогічної освіти в країнах західної Європи. Питання особливостей підготовки фахівців дошкільної освіти в окремих країнах Європейського Союзу вивчають вітчизняні і зарубіжні дослідники: Н. Козак, Н. Мельник та ін.

Метою статті є розгляд питання

регулювання системи професійної підготовки вчителя дошкільної освіти у Великій Британії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Значну роль у забезпеченні високої якості підготовки дітей до школи відіграє і розроблена у Великій Британії урядова ініціатива «Включення кожної дитини» (2003 р.), яка представлена такими директивними документами: Законом «Про дітей» (2004 р.), Законом «Догляд за дітьми та оплата праці» (2009 р.), «Урядовим шотландським документом» (2014 р.), які забезпечили якісну підготовку вчителів дошкільної освіти, сприяли кращому забезпеченню базової освіти дошкільників [1; 2].

Слід зазначити також і вплив налаштування державного регулювання системи професійної підготовки вчителя дошкільної освіти на підвищення якості його освітніх послуг, який полягав у наступному:

- у кінці ХХ – на початку ХХІ ст. значно збільшились асигнування сектору дошкільної освіти [2, с. 82];

- на початку ХХІ ст. була введена у Великій Британії інтегрована кваліфікаційна рамка (2008 р.), структура якої узгоджена з Європейською кваліфікаційною рамкою, яка являє собою, як зазначає С. Вишнеvsька, першу міжнародну систему, що охоплює всі кваліфікації і ґрунтується на результатах навчання, мета якої – спростити порівняння кваліфікації, отриманих у різних місцях, пристосувати кваліфікації до потреб ринку праці і громадянського суспільства, що сприятиме пропагуванню неперервної освіти і розвитку демократичного суспільства [3]. Національна система кваліфікації включає національні кваліфікаційні рамки. На національному рівні засади здобуття кваліфікацій (програми вимоги) передбачають визначення кількості кредитів, які можуть бути опрацьовані студентами з отриманням певних результатів [3];

- у процесі проведення освітньої реформи у 80-х роках ХХ ст. вища освіта у Великій Британії була переведена до університетського рівня, упровадженні академічні педагогічні ступені: бакалавр педагогіки, бакалавр наук в освіті, магістр освіти. У цей період підвищилися вимоги до практичної підготовки вчителів дошкільної освіти [4];

- у процесі проведення реформи базової педагогічної освіти у 1992 році були розроблені і введені до навчального процесу національні професійні кваліфікації у сфері догляду за дітьми, які базуються на основних компетенціях: забезпечення добробуту, навчання і розвиток дітей дошкільного віку; отримання певного ступеня спеціалізації, що покращило стандарти підготовки професіоналів, підняло якість надання послуг

дошкільної освіти з розробки стандартів у сфері дошкільної освіти;

- у 90-х роках ХХ ст. було введено обов'язкову бакалаврську освіту вчителів-дошкільників; збільшено термін підготовки вчителів дошкільної ланки (до 4 років); у 2010 році у зв'язку з підвищенням вимог до кваліфікації педагогічних кадрів було сформульовано вимогу обов'язкового отримання освітнього рівня «магістр» для вчителів дошкільної ланки [1];

- у процесі проведення освітньої реформи (кінець 90-х років ХХ ст.) з розвитку кваліфікацій фахівців дошкільної освіти у Великій Британії відбулося запровадження національної професійної кваліфікації в об'єднаному центрі лідерства (NPQICZ) з метою підтримки керівників дитячих центрів [1]. У цей період були введені стандарти вступу в педагогічну діяльність, які сприяли розв'язанню проблем: методики викладання, планування навчально-виховного процесу, оцінювання роботи дітей, моніторингу [4].

Стратегія департаменту освіти 2015–2020 рр. (DfE Strategy 2015–2020) сприяє отриманню якісної дошкільної освіти, забезпечує підготовку дітей до школи та професійну підготовку вчителя дошкільної освіти завдяки проведенню відповідних до стратегії низки серйозних заходів, зокрема: проведення дослідження «Ефективна педагогіка дітей раннього віку»; розробці проекту «Ефективне забезпечення дошкільної освіти»; створення: стандартів в освіті, Національного куррікулума дошкільної освіти, Британської національної програми дошкільної освіти; запровадження: статусу професіонала з дошкільної освіти (EYPS), Статусу кваліфікованого вчителя; розроблення урядової ініціативи «Виключення кожної дитини», яка представлена директивними матеріалами; налаштування державного регулювання системи професійної підготовки вчителя дошкільної освіти на підвищення якості освітніх послуг (збільшення асигнування сектору дошкільної освіти, ведення кваліфікаційної рамки, визначення кількості кредитів); приведення вищої освіти до університетського рівня, впровадження академічних ступенів: бакалавр педагогіки, бакалавр наук в освіті, магістр освіти, підвищення вимог до практичної підготовки вчителів дошкільної освіти; у результаті проведених реформ у 80-90-х роках ХХ ст. створена рада з акредитації педагогічної освіти – РАПО, розроблені і введені до навчального процесу Національні професійні кваліфікації у сфері догляду за дітьми, введено обов'язкову бакалаврську освіту вчителів дошкільної освіти, пізніше – й магістерську.

У ХХ–ХХІ ст. створюються різні

організації – ради, агенції, асоціації з підготовки фахівців дошкільної освіти.

Мета створених організацій полягає у наступному: розподіл коштів університетів; перевірка якості підготовки вчителя дошкільної освіти; ведення реєстру вчителів тощо.

Зокрема, у 1984 році створена Рада з акредитації педагогічної освіти (РАПО), яка сприяла вдосконаленню змісту професійної підготовки. Акредитація навчальних курсів проводилась Радою з акредитації педагогічної освіти разом з інспекційною службою [1].

У 70-ті роки ХХ ст. були створені Регіональна рада коледжів педагогічних факультетів (RCCDES) та Національна рада з підготовки та навчання вчителів (NCTET), які відповідають за визнання професійних кваліфікацій учителів і створення рекомендацій з планування системи педагогічної освіти.

У 1994 р. створено Агентство підготовки вчителів, мета якого полягала у підвищенні якості підготовки фахівців дошкільної освіти за рахунок залучення здібних на основі Статусу кваліфікованого вчителя (QTS) та інші організації з підготовки фахівців дошкільної освіти у Великій Британії.

У Великій Британії створено Білу книгу і Зелену книгу як аналітичні документи для публічного обговорення прийнятих директивних матеріалів, їх роз'яснення, надання консультацій.

У Зеленій книзі уряду «Ера освіти» (1998 р.) визначено державні програми: Університет для промисловості, що функціонує у співпраці з різними інституціями з метою підтримки дистанційного навчання серед окремих осіб та підприємств. Завданнями університету є: аналіз потреб ринку та клієнтів; підвищення рівня попиту на освіту; забезпечення високої якості навчальної продукції, застосування НІТ. Для виконання визначених завдань програми «Університет для промисловості» було створено ще 2 програми: лінія допомоги «Навчання напряму» та мережа навчальних центрів [5; 6]. В Зеленій книзі 1998 р. Т. Блер відводить у освіті провідне місце, як одне із головних завдань партії лейбористів у галузі освіти – розвиток освіти упродовж життя [6; 7].

У Зеленій книзі «Століття навчання» (1998 р.) урядом визначена стратегія навчання упродовж життя [7].

У Білій книзі «Вища освіта: нові підходи» (1991 р.) у Великій Британії запропонована єдина структура фінансування для Англії, Уельсу, Шотландії. В цих країнах створені ради з фінансування. Крім того, коледжі у Великій Британії отримали статус університету, що дозволяє присудження ступеня [4].

У Білій книзі «Майбутнє вищої освіти» (2003 р.) викладена стратегія уряду щодо реформування системи вищої освіти з ключових питань: розширення вищої освіти, доступ до вищої освіти сімей з низькими доходами (введення нової системи студентської платні), створення нових професійних стандартів освіти, удосконалення зв'язку вищої освіти з відповідними інституціями, посилення дослідження у ЗВО [6; 7].

Отже, у Великій Британії поширені документи (Біла й Зелена книги), які відіграють певну управлінську роль у освіті, адже в них публікуються державні програми, проекти законів для обговорення, бо в них здійснюється роз'яснення прийнятих рішень, викладається стратегія уряду щодо проведення освітянських реформ.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Система професійної підготовки фахівців дошкільної освіти у Великій Британії у системі неперервної освіти та розроблення положень про навчання й опіку дітей забезпечується системою нормативно-правового регулювання освіти, яка представлена такими документами про освіту: законами, указами, постановами тощо, які розробляються відповідно до положень Конституції та Основного закону про освіту країни.

У ХХ–ХХІ століттях в регулюванні вищої педагогічної освіти у Великій Британії згідно з прийнятими директивними матеріалами відбулися такі зміни: укрупнення педагогічних коледжів; розроблення нової стратегії: підняття престижу вчительської професії; удосконалення професійної підготовки вчителя дошкільної освіти; розгортання післядипломної освіти, посилення інноваційності; створення стандартів в освіті, національний куррікулум дошкільної освіти, Британська національна програма дошкільної освіти; запроваджено Статус професіонала з дошкільної освіти, Статус кваліфікованого вчителя; налаштування державного регулювання системи професійної підготовки вчителя дошкільної освіти на підвищення якості освітніх послуг; приведення вищої освіти до університетського рівня, впровадження академічних ступенів: бакалавр педагогіки, бакалавр наук в освіті, магістр освіти.

Створені у Великій Британії Біла і Зелена книги, сприяють публічному обговоренню директивних матеріалів, їх роз'ясненню, підвищенню прозорості процесу експертизи та оцінки програм і проектів, що впроваджується всіма урядовими установами і агентствами.

Перспективи подальших розвідок у розглянутому напрямі вбачаємо в аналізі досвіду країн Європейського союзу та

виокремленні прогресивних ідей, що вартують застосування в Україні.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Мельник Н. І. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи): дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти»; 13.00.08 «Дошкільна педагогіка» / Мельник Наталія Іванівна; Уманськ. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань, 2017. – 622 с.

2. CoRe: Competence Requirements in Early Childhood Education and Care : Public open tender EAC 14/2009 issued by the European Commission Directorate-General for Education and Culture : Research Documents [September 2011] / University of East London, Cass School of Education and University of Ghent, Department for Social Welfare Studies. – [London ; Ghent : s. n.], 2011. – 175 p.

3. Вишнеvs'ka, Eva. Професійна підготовка вчителів у Польщі на тлі європейського інтеграційного процесу: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Вишнеvs'ka Ева; Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2015. – 512 с.

4. Прокопчук, О. І. Професійна підготовка фахівців дошкільної освіти у Великій Британії: дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / Прокопчук Ольга Ігорівна; Кіровоградський держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2016. – 215 с.

5. Коваленко С. М. Велика Британія обирає корисну освіту: вплив ринкових механізмів на державну політику реформування англійської системи освіти дорослих / С. М. Коваленко // Гуманітарні науки. – 2003. – № 2. – С. 73–79.

6. Саргсян А. Л. Реформування системи вищої освіти Великобританії в кінці XX – на початку XXI століття: дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Саргсян Асмик Людвигівна; Луганський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2009. – 216 с.

7. Muriel Egerton & A. H. Halsey. Trends by Social Class and Gender in Access to Higher Education in Britain // Journal Oxford Review of Education Volume 19, 1993 – P. 183–196.

REFERENCES

1. Mel'nyk, N. I., (2017). *Teoretychni i metodychni zasady profesynoyi pidhotovky doshkil'nykh pedahohiv u krayinakh Zakhidnoyi Yevropy*. [Theoretical and methodological principles of

vocational training of preschool teachers in the countries of Western Europe]. Uman.

2. University of East London, Cass School of Education and University of Ghent, Department for Social Welfare Studies, (2011). *CoRe: Competence Requirements in Early Childhood Education and Care: Public open tender EAC 14/2009 issued by the European Commission Directorate-General for Education and Culture: Research Documents*. London; Ghent: s. n.

3. Vyshnevs'ka, Eva, (2015). *Profesiyna pidhotovka vchyteliv u Pol'shchi na tli yevropeys'koho intehtratsiynoho protsesu*. [Teacher training in Poland against the background of the European integration process]. Cherkasy.

4. Prokopchuk, O. I., (2016). *Profesiyna pidhotovka fakhivtsiv doshkil'noyi osvity u Velykiy Brytaniy*. [Professional training for UK specialists of preschool education]. Kirovohrad.

5. Kovalenko, S. M., (2003). *Velyka Brytaniya obyraye korysnu osvitu: vplyv rynkovykh mekhanizmv na derzhavnu polityku reformuvannya anhliys'koyi systemy osvity doroslykh*. [UK chooses useful education: the impact of market mechanisms on government policy for reforming the English adult education system].

6. Sarhsyan, Asmyk Lyudvyhovna, (2009). *Reformuvannya systemy vyshchoyi osvity Velykobrytaniyi v kintsi XX – na pochatku XXI stolittya*. [Reforming the UK higher education system at the end of XX – beginning of the XXI century]. Luhansk.

7. Muriel & Halsey, A. H. (1993). Trends by Social Class and Gender in Access to Higher Education in Britain.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ІВАНОВА Вікторія Вікторівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти Мукачівського державного університету

Наукові інтереси: шляхи удосконалення освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

IVANOVA Victoria Victorivna – Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Preschool Education at Mukachevo State University.

Circle of scientific interests: methods of teaching foreign languages at school.

Стаття надійшла до редакції 13.10.2019 р.